No. 1468 Zaterdag 17 Februari 1912. 29ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

BUREAUX VAN DIT BLAD
Redactie en Administratie
Oud No. 223. Nieuw No. 4.
Waterkant, Overzijde.

Es Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire. Aruba, St. Martin (P. H.), St. Eustatius i Saba fl. 10.— pa anja
Un numero sol fl. 0.15.
Anuncio di 1 te 7 regel f 0.50 cada regel mas 7½ cts.

VOOR ONZE EER EN GOEDEN NAAM.

Wij hebben wat goed te maken.

Om den algemeenen toestand te schetsen schreven wij verleden week:

„Avond aan avond kan men dat barbaarsch getingeltangel van *orgel en ijzer* hooren om en nabij onze haven;"

Van hoogst bevoegde zijde wordt ons de verzekering gegeven, dat deze wantoestand gelukkig niet meer bestaat. Eenige jaren geleden was dit zoo, tegenwoordig is alleen waar, wat wij schreven in het tweede lid van denzelfden zin:

„des Zaterdags, en bij gelegenheid van nationale of christelijke feestdagen, ook in andere wijken der stad."

Ter verontschuldiging en verklaring tevens van onze vergissing mag wel worden aangevoerd, dat wij den Kerst- en Nieuwjaarstijd pas achter den rug hebben, in welken tijd de lagere klasse der bevolking eenige meerdere vrijheid voor hare zoogenaamde ONTSPANNING geniet, of althans meerdere vrijheid neemt.

Het verheugde ons intusschen te mogen vernemen, dat het aan 't Bestuur gelukt is aan de vroeger zoo algemeene wanordelijkheden wat paal en perk te stellen en ze aan plaats en tijd te binden.

Met ons zal geheel de goedgezinde Burgerij het Bestuur dankbaar zijn voor de genomen maatregelen.

Waar het Bestuur in een paar jaren tijds reeds met zooveel succès is opgetreden, mogen wij verwachten, dat het der Overheid zal gelukken de onbeschaafde en onzedelijke uitspattingen van minder beschaafde en voor de zedelijkheid hoogst gevaarlijke ontspanning binnen kort geheel te doen verdwijnen uit onze Maatschappij.

Onzedelijk dansen in het publiek is bij de Wet verboden.

Maar nu geeft dat *orgel en ijzer* al heel gemakkelijk aanleiding tot misbruik maken van het wettelijk gegeven verlof tot dansen. Vooral op meer afgelegen plaatsen, waar het *noodige toezicht* om dit misbruik te voorkomen niet aanwezig kan zijn, gaat het gewone dansen al heel licht over in de bij de Wet verboden dansen.

De neiging naar dit verbodene zit sommige personen in het bloed. Zij grijpen iedere gelegenheid aan om hun hartstocht te kunnen voldoen. Muziek en dans is voor hen een te schoone gelegenheid om die ongebruikt te laten voorbijgaan.

Indien ergens groote wanordelijkheden te verwachten zijn, neemt een goede Politie bijtijds de noodige maatregelen om ze te voorkomen. Welnu, daar zijn zeer veel gevallen, waarin bij aanvrage tot verlof om te mogen dansen redelijkerwijze voorzien kan worden, wat al ongerechtigheden uit dat zoogenaamd onschuldige dansen zullen voortvloeien. Dat in dergelijke gevallen 't aangevraagde verlof vlakaf worde geweigerd. Een volslagen dronkaard mag men niet in de naaste gelegenheid tot drinken brengen. Men weet dan vooruit, wat er zal gebeuren.

Wil men hem genezen, dan moet men hem buiten alle drinkgelegenheid houden. Algeheele onthouding is hier het eenige redmiddel.

Zoo ook met personen, die zich vroeger herhaaldelijk aan onzedelijke dansen hebben schuldig gemaakt. Stelt men dergelijke personen in de gelegenheid weer eens te dansen, dan vallen zij al heel spoedig in hun vroegere fout.

Deze walgelijke manier van dansen is een ingekankerde gewoonte bij velen uit de lagere volksklasse. Het fatsoen hebben zij verleerd. Ze kennen en kunnen niet anders meer. De gelegenheid moet hun daarom worden ontnomen, want het eenige redmiddel is *Algeheele Onthouding*. Slechts op deze wijze zal het mogelijk worden het voortwoekeren van dezen volkskanker te stuiten.

Kleine kinderen blijken reeds besmet en leeren in onschuld wat hun later ten verderve leidt.

Het is dus meer dan tijd deze afzichtelijke kwaal, waardoor onze geheele Maatschappij ontsierd wordt, met wortel en tak uit te snijden. De wortel, de oorzaak waaruit vele onzedelijke dansen voortspruiten, zijn *orgel en ijzer*.

Mag het volk dan geen ontspanning hebben?

Zeer zeker, maar geene, welke op zich zelve onzedelijk is, of zeer gemakkelijk tot onzedelijkheid aanleiding geeft. Het is de plicht der Overheid daartegen te waken en aan het volk de gelegenheid tot publieke onzedelijkheid voor goed te ontnemen.

Waar wij de Politie in goede handen weten, spreken wij het volste vertrouwen uit in het Bestuur, overtuigd dat gedaan zal worden, wat gedaan kan worden om verkeerde zeden en gebruiken, die onze geheele maatschappij het brand- en schandmerk van onbeschaafdheid indrukken, zoo krachtig mogelijk uit te roeien.

Wanneer het Bestuur voortgaat met het verlof tot dansen nog moeielijker verkrijgbaar te maken, en dat verlof nimmer verleent zonder door het noodige toezicht ook te waken tegen misbruik maken van dit verlof, vooral wanneer dit voor een dans partij *buiten de stad* gegeven is, zullen dergelijke dansen vanzelf verminderen en ten slotte voorgoed ophouden.

DE CARAVONA KATOENBOOM.

In de vergadering van de Landbouw-Maatschappij de vorige week gehouden, werden door den Heer H. J. COHEN HENRIQUEZ de volgende mededeelingen gedaan omtrent een nieuws soort katoenboom, waarmede op Porto-Rico zeer gunstige resultaten werden verkregen. Het is zeer waarschijnlijk, dat deze katoenboom ook in onze kolonie kan klimatiseeren. Daarom geven wij hier onder de bijzonderheden omtrent de wijze van planten, snoeien, oogst en marktwaarde van deze katoensoort in extenso mede. Wij zouden ons gelukkig rekenen, zoo deze of gene planter met dit zaad een proef zou willen nemen, en liever nog, dat deze katoen een nieuwe cultuur en een stapelprodukt zou worden voor onze kolonie.

1. De caravonica katoen is geen struik, even als de Egyptische katoen, of als de Amerikaansche; maar een boom, die een hoogte van 3 M. bereikt, van 10 tot 15 jaren leeft en veel vruchten draagt.

2. De caravonica katoen kan op welken bodem ook gezaaid worden; maar ze tiert het best op zandachtige klei: lage, droge en lichte gronden, die een goeden waterafvoer hebben, zullen zeer goede resultaten leveren: men zaaie niet op een leemachtigen of kalkachtigen bodem.

3. De bewerking van den grond is niet noodzakelijk, doch wel aan te bevelen; maar de grond moet schoongemaakt worden op eene behoorlijke wijze, ook moet men alle onkruid en wortels uitroeien.

4. De beste zaaitijd voor de caravonica katoen, is het begin van den regentijd, nadat de grond door den regen licht bevochtigd is; hoe meer het, na den zaaitijd, regent, des te beter zal de plant groeien.

5. Het zaad wordt in een kuiltje gestrooid op een afstand van 3 M. (10 voet). In ieder kuiltje worden 4 tot 6 zaadkorrels gedaan.

6. Wanneer men de zaadkorrels van 9 tot 12 uur weekt vóór het uitzaaien, en ze met een halve duim aarde bedekt, verkrijgt men de beste resultaten.

7. Indien er meer dan één korreltje in eenzelfde kuiltje ontkiemt, dan laat men de sterkste plant er in, en de overige worden overgeplant zoodra ze zes weken oud zijn, of men snijdt ze af. In geen geval mag men méér dan één plant op den afstand van 3 M laten.

8. Wanneer de planten ongeveer één M. hoog zijn, moet de top er afgesneden worden.

Hierdoor wordt de boom sterker, en groeit dichter, wordt hij echter niet gesnoeid, dan groeit hij hoog en dun en brengt niet veel katoen voort. De planter moet niet vreezen iets van den hoofdstam af te snijden, en de takken zelfs eens per maand, gedurende de maanden van snellen groei. Op deze wijze krijgt men een fraaien eivormigen boom met vele takken, daar de jonge takken de beste katoen leveren.

9. Waar men de caravonica katoen verbouwt, mag men geen andere katoensoort laten groeien om kruising te voorkomen.

10. Men mag de boomen nooit meer dan 2.50 M. laten opschieten, opdat de katoen gemakkelijker geoogst kan worden. Deze katoenboom zuigt den bodem niet uit, zooals suikerriet, cacao enz. enz. en groeit vele jaren op denzelfden bodem zonder dat de opbrengst vermindert.

11. Is de caravonica katoen gezaaid op een afstand van 3 M., dan kan men de tusschenruimte gebruiken tot het zaaien van boonen en andere leguminose .

12. Deze planten onttrekken aan de lucht eene aanzienlijke hoeveelheid stikstofhoudende meststof en voegen ze den grond toe, wat den boom te stade komt. De organische stikstof, die in de worteltjes vervat is, stroomt door de wortels wanneer de regen komt, en verschaft zoo den boom zonder kosten het beste voedsel van zeer snelle assimilatie.

13. Daar de takken van de caravonica katoen hoog boven den grond groeien, zijn ze minder blootgesteld om aangetast te worden door insecten gedurende den regentijd terwijl deze hun vernielingswerk verrichten; de oogst kan derhalve niet mislukken, evenals bij de éénjarige katoenstruik met haar lagen groei en dicht gebladerte, dat bijna op den grond ligt.

14. De oogst duurt geheel den drogen tijd; gedurende ongeveer zes maanden draagt de boom bloesem en groene zoowel als rijpe vrucht. De oogst geschiedt bij kleine tusschenpoozen, De goed onderhouden boomen brengen 's jaars minstens 8 pond katoen voort.

15. Het karakteristieke van deze katoen is het volgende: de draad is zeer lang, van grooten weerstand, zeer mooi van kleur en geeft minstens tien % meer zuiver katoen, dan de gewone soorten.

16. Nadat de eerste oogst is binnengehaald, moet de plant gesnoeid worden; op het houtachtige gedeelte van den stam snijdt men af alles, wat bovenop ontwikkeld is.

17. Het snoeien moet jaarlijks geschieden, tegen het einde van den drogen tijd, nadat de oogst binnen is.

Alleen de houtachtige deelen van de plant, welke 3 of 5 voet boven den grond zijn, moet men voor de volgende jaargetijde er aan laten.

18. Wanneer de oppervlakte van het afgesneden gedeelte een oppervlakte heeft van meer dan een duim middellijn, moet dat met koolteer bestreken worden om verrotting of algen-formatie te voorkomen.

19. Het is van groot belang, geheel het bovengedeelte van den boom, dat men afgesneden heeft, onmiddellijk te doen verbranden; deze voorzorgen vernielen ieder insect, dat het zou kunnen bevatten, en op deze wijze voorkomt men de pest.

Volgens den Edelachtbaren heer W. Faucett, laatste Directeur van de staatsondernemingen *„Hope"*, Kingston, Jamaica, zijn door hem, alsook door andere personen, dezelfde welgeslaagde proeven met het Caravona katoen genomen, en door hem 10d. per pond (20 cent Amerik. goud) voor al zijn katoen van de Caravona gekregen.

Het Nederlandsche departement van landbouw te Buitenzorg, het beroemde proefstation van Java, Nederlandsch Indië, heeft vele proeven genomen met het Caravona katoen en met zulken goeden uitslag, dat het Gouvernement vele honderden hektaren grond met dat katoen liet aanplanten.

In Zuid-Afrika en op de Westkust van Afrika werden uitgestrekte gronden gedurende de jaren 1909 en 1910 met het Caravona katoen beplant en de aanplant wordt snel uitgebreid.

De Katoen-Beurs van Bremen geeft de volgende gegevens omtrent het Caravona katoen aan:

„Het onderscheidt zich door de lengte en bijzondere sterkte van den vezel en kan wedijveren met het *„Sea-Island katoen"* ofschoon de kwaliteit van den vezel niet zoo zijdeachtig is. De kleur is zeer goed. Het katoen is bijna geheel vrij van vreemde stoffen (zaadhulsje enz.) De waarde ervan wordt geschat op 1.20 á 1.50 Mark per ½ kilo."

De heer S. Billow, van Guatemala, C. A. schrijft het volgende:

„Voor eenige jaren geleden was hij Onder-Voorzitter en Secretaris van de *„Southern Pacific Land and Immigration Agentuur"* hebbende den Staat Texas onder zijn beheer, namelijk dat gedeelte wat door de Stille-Zuid-Zee wordt begrensd."

Hij heeft in drie afgeloopen jaren in Mexico en in Guatemala gewoond en heeft zich gedurende dien tijd grootendeels met de studie van de landbouw-toestanden in die streken bezig gehouden en de resultaten met de Caravona katoen verkregen, werden door hem opzettelijk met aandacht gevolgd door de proeven van nabij in oogenschouw te nemen op het proefstation Zacaulpa, Staat Chiapas, Mexico, onder toezicht van Dr. Closen; zoomede een proef bij het Departement van Escuintla, van deze Republiek.

Van allen werden betere resultaten verkregen dan verwacht werd, wat zonder twijfel bewijst dat de streken van de Stille Zuidzee bijzonder geschikt is voor de cultuur van Caravona katoen.

Ondergeteekende verwacht met zijne vennooten in het eerstkomende seizoen een goeden oogst en verzoeken U daarom opgaaf van Uwe hoogste prijsnoteering franco aan boord te Guatemala, om met de drie varieteiten *„Wol"*, *„zijden"* en *„alpaca"* ongeveer 100 acres aan te planten.

(*„Tropical seed culture Association"*, 106, Dunster House, Londen, Engeland.)

VOORUITGANG ONZER STROOHOEDEN-INDUSTRIE.

In ons nummer van 14 October van het vorig jaar spraken wij de verwachting uit, dat over 1911 „de „uitvoer van stroohoeden misschien „wel tot het dubbele zou stijgen „van dien van 1910 en ten naastenbij het bedrag van fl 400.000 „zou vertegenwoordigen".

Onze verwachtingen zijn nog verre overtroffen. Hoe onze volksindustrie in de laatste jaren vooruitgaat, moge het volgende lijstje duidelijk maken:

Aan hoeden werden uitgevoerd:

ter waarde van:

In 1908......f 83.658
„ 1909....... 250.393=34.189 dozijn.
„ 1910....... 207.049=70.227 „

Over 1911 waren de cijfers als volgd:

	dozijn	waarde
Curaçao.	108.164	f 432 993
Aruba	2.790	5.580
Bonaire	2.109	5.120
Saba	4	10
Totaal	118.067	f 443.703

Van St. Martin en St. Eustatius wordt geen uitvoer van stroohoeden opgegeven.

Voor Curaçao komt de gemiddelde waarde dezer uitgevoerde hoeden voor 1911 op fl 4 per dozijn, wat feitelijk maar weinig hooger is dan de prijs van de meest ordinaire hoeden. Daartegenover staat, dat de grootste vraag in den laatsten tijd was naar hoeden van 15 tot 18 gld. per dozijn. Rekent men hier nog bij de hoeden van superieure kwaliteit van fl 4 en hooger *per stuk*, waarvan eveneens een groot aantal worden uitgevoerd, vervolgens de hoeden, die b.v. door voorbijtrekkende reizigers worden medegenomen, of die per postpakket worden verzonden, waarvan in het geheel geen aanteekening wordt gehouden, dan is er geen twijfel aan of zoowel het aantal dozijn als de *werkelijke* waarde van den uitvoer der hoeden moet zeker veel aanzienlijker zijn en zonder eenigen twijfel de waarde van het *half millioen* te boven gaan.

Alleen onze consuls bezitten volkomen betrouwbare statistieken, waarin de *werkelijke* marktwaarde nauwkeurig is opgegeven. Het zou de moeite loonen hunne cijfers met de bovengenoemde te vergelijken.

Nog een ander bewijs van hoe groot gewicht onze volksindustrie in den laatsten tijd geworden is, blijkt zonneklaar uit den betrekkelijk nog gunstige toestand onzer buitendistricten, niettegenstaande de oogst daar overal mislukt is, er geen enkel ander verdienste of werk te vinden is. Door een betrouwbaar persoon, die van zeer nabij in den hoeden-export betrokken is, werd ons dezer dagen ten stelligste verzekerd dat er **elke week** een bedrag van ± **5000.** — gld. alleen naar het *benedendistrict* verhuist, ter opkooping van stroohoeden. Het is haast niet te gelooven, maar onze zegsman stond voor de waarheid er van in. Dit is zeker, dat zonder dezen actueelen bloei onzer volksindustrie de toestand onzer arme bevolking in het bijzonder in onze buitendistricten in deze dagen zoo treurig zou zijn als hij misschien nog nooit geweest is. De stroohoedenindustrie is de reddingsplank, nagenoeg het eenige bestaansmiddel, de eenige hoop voor de toekomstige welvaart van onze volksklasse.

Wij hebben nog een ander punt van vergelijking. Uit goede bron vernamen wij dezer dagen, dat door de *Koninklijke West Indische Maildienst* op haar kantoor alhier aan Curaçaoenaars, als stokers of tremmers, als losse werklieden aan boord of aan wal in haar dienst werkzaam, in het afgeloopen jaar een kapitaal van fl 160.000 aan werkloon is uitgekeerd. Het is een respectabel cijfer, en het bewijst van hoe groot financieel voordeel, deze Maatschappij voor onze kolonie is.

Voeg daarbij eens het cijfer dat door de andere Stoomboot-Maatschappijen, de *Red D line*, de *Hamburg - Amerika - lijn* enz. enz. aan arbeidsloon aan ons werkvolk wordt uitbetaald. Zóó onder cijfers gebracht, krijgt men eenig inzicht, hoeveel geld er door het havenbedrijf hier onder de menschen komt.

Maar bij dat al dunkt ons, dat de hoedenindustrie minstens van even groot belang is voor onze kolonie.

Vooreerst omdat zij waarschijnlijk een even groot bedrag aan geld in onze kolonie brengt. Maar vooral omdat door de hoedenindustrie juist het *vrouwelijk* gedeelte onzer bevolking gebaat wordt, of met andere woorden juist dat deel, wat maar weinig of hoogstens indirect eenige voordeelen plukt uit de scheepvaart en het havenbedrijf.

Daarom is deze tak van nijverheid van zulk een enorm gewicht en heeft recht op den grootsten steun van ons gouvernement. Deze industrie is geroepen, om onze mindere bevolking uit den staat van voortdurende armoede en gebrekkigen op te heffen.

Deze industrie kan er veel toe bij-

dragen, om ons volk wakker te schudden uit dien staat van verdooving en zorgeloosheid, haar te brengen tot plichtbesef en zelfbewustzijn, zij kan van invloed zijn, om ons volk grooter netheid en accuratesse, ook spaarzaamheid en arbeidszin in te prenten; alle zooveel belangrijke factoren, die onontbeerlijk zijn voor de veredeling en beschaving van een volk.

De toestand in Portugal.

Een onverdacht getuige, de correspondent der „Nieuwe Rott. Courant" te Lissabon, een man, die ongetwijfeld kan beschouwd worden als goed op de hoogte zijnde van de toestanden in het ongelukkig Portugal en bovendien geacht kan worden, daar, waar het de toelichting der „faits et gestes" der Portugeesche regeering betreft, onpartijdig te oordeelen, noemt het nieuws dat het godsdienstig vraagstuk in Portugal heeft gebracht, „treurig".

Naar aanleiding van het feit, dat de aartsbisschoppen van Guarda en Oporto, alsook de patriarch van Lissabon aan de katholieken het verbod hadden opgelegd, godsdienstige vereenigingen te vormen of daartoe mede te werken op straf van den kerkelijken ban, schrijft bedoelde correspondent het volgende:

„Onmiddellijk strafte de regeering, zonder eenig vonnis van een rechtbank, deze geestelijken den 29 Dec. per decreet met de uitzetting uit hun districten, wegens ongehoorzaamheid aan de republikeinsche wetten, binnen vijf dagen. Den derden Januari moesten zij dus hun districten verlaten hebben, wat ook geschied is."

Maar 1 Januari — aldus vervolgt de briefschrijver der „N. Rott. Crt."— heeft de republiek in een moeilijk parket gebracht. Alfonso's Costa's onaantastbare" scheidingswet — zoo betitelt de minister dat misbaksel van zijn hoogmoed en anticlericalen haat, (Red. Resbode) — stelde namelijk 31 December 1911 als termijn voor het vormen van godsdienstige vereenigingen."

„Wanneer op dien datum de verschillende parochies geen godsdienstige vereenigingen zouden gevormd hebben, zouden in haar gebouwen geen diensten meer mogen worden gehouden en dus de kerken gesloten moeten worden. Costa noemde zijn scheidingswet onaantastbaar, maar daar tegenover staat de onaantastbaarheid van de katholieke kerk en haar gebruiken. Een van de twee zou moeten buigen. En Costa, in zijn zegevierende dagen, toen hij de Fransche scheidingswet in het Portugeesch vertaalde en in zijn haat deze nog wat aandikte, meende, dat, datgene wat Franschen ministers mislukte, hem zeker gelukken zou. Hij, Costa, een piepkuiken in de staatkunde, geloofde, dat hij in staat was de kerk te doen buigen, omdat ook het katholieke geloof in Portugal minder sterk en meer ontaard leek. Maar daarmee toonde hij zich naast een gebrekkig staatkundige tevens een slecht kenner van het Portugeesche karakter. Want in plaats dat zijn scheidingswet, die in twee generaties het katholieke geloof bedoelde uit te roeien, dit geloof verzwakte, werkte die omgekeerd."

„In Portugal had de katholieke kerk misschien één millioen trouwe aanhangers; sinds de scheidingswet heeft zij er ten minste vier van de zes millioen inwoners. Nooit waren de kerken zoo vol. Costa heeft er geen rekening mee gehouden dat geloof, juist in de verdrukking, het krachtigst opbloeit.

Al deze geloovigen, vroeger onverschillig en laksch, hebben zich vast en sterk rond de clerus aangesloten."

De Portugeesche Katholieken blijken derhalve de oogen te zijn opengegaan, toen de satanische bedoelingen van den kerkvervolger Costa, dat „piepkuiken in de staatkunde", aan het licht traden.

De door de regeering geëischte, maar door den Paus verboden godsdienstige vereenigingen zijn dan ook niet gevormd en de tijd verstreek. Uit balooringheid waarschijnlijk over dit totaal fiasco, heeft Costa de hielen gelicht en zich tot herstel zijner kostbare gezondheid voor een poosje naar het buitenland begeven.

„De drie prelaten werden — wij geven weder het woord aan den correspondent — met uitzetting gestraft, wegens ongehoorzaamheid aan de republikeinsche wetten. De republiek dacht hiermede den geloovigen schrik aan te jagen en den volgenden dag komt de bisschop van Algarve met een rondzendbrief, die eveneens het vormen van godsdienstige vereenigingen verbiedt...... terwijl de katholieke „Nacao" berichtte, dat alle andere prelaten zijn voorbeeld zullen volgen. Ook de bisschop van Algarve wordt nu uitgezet."

Nu zouden volgens de „onaantastbare" scheidingswet de kerken dus gesloten moeten worden. Maar zij staan nog open en de regeering durft ze niet te sluiten. Ten einde raad heeft zij nu maar besloten den termijn, dien de scheidingswet tot het vormen van godsdienstige vereenigingen aangaf, tot 1 Januari 1913 te verlengen. En hier dunkt het ons, dat uitstel, natuurlijk noodgedrongen, wel eens tot afstel kon leiden.

De correspondent te Lissabon is ook op inlichtingen uitgegaan bij een door hem gekwalificeerd „zeer modern en liberaal geestelijke" tevens lid van het parlement.

Deze geestelijke deelde hem mede, dat hij geweigerd heeft mede te werken tot het vormen van godsdienstige vereenigingen. U vraagt mij waarom? zeide hij.

„Wel, omdat het tegen ons geloof is, omdat wij slechts één hoofd erkennen, dat is de Paus, in geloofszaken; en ook zonder de straf van excommunicatie door den Paus zoude ik weigeren mede te werken tot het vormen van godsdienstige vereenigingen. Wij hebben onze parochies Deze scheidingswet is een beleediging niet alleen voor de Katholieke Kerk en haar geestelijkheid, maar ook voor de idee van vrijheid."

„Met deze scheidingswet — hier is nog altijd de geestelijke, tevens parlementslid aan het woord — met deze scheidingswet heeft Alfonso Costa alle katholieken van Portugal, dat is 90 pCt der inwoners, tegen de republiek in het harnas gejaagd, en ik voeg erbij, helaas! Want ik ben republikein. Maar boven alles ben ik katholiek, en dat is niet alleen een kwestie van verstand, dat is bovenal een geloofskwestie. En voor een katholiek is het vormen van godsdienstige vereenigingen een totale onmogelijkheid!"

Een bittere pil heeft de Portugeesche regeering te slikken gekregen bij de verwisseling des jaars. Op 1 Januari hielden én de patriarch van Lissabon én de president der republiek audiëntie.

„Wat gebeurde nu? Op Maandag, de eerste dag van het jaar, kwamen bij den president een honderdtal republikeinen hun opwachting maken en gelukwenschen aanbieden, en bij den patriarch driemaal meer."

„Bij den president kwamen deputaties uit beide kamers, wat voorzitters van allerlei republikeinsche vereenigingen, meest behoorende tot de lage klassen. Naar het patriarchaal paleis stroomde de aristocratie om den patriarch haar leedwezen te betuigen, en dit ondanks het gehuil en schelden van het te saam geloopen lagere volk, dat zelfs met geweld zich een weg tot in het paleis baande om den prelaat en de bezoekers te beleedigen. Na een schermutseling met de politie, kon het volk, tot kalmte gebracht worden en verwijderd worden. Toen wreekte dit zich nog op buiten wachtende equipages en auto's".

„Ook deze beide audienties gaven van de stemming der Portugeezen een beeld. Men kan zich de woede der „Mundo" en dergelijke anti-clericale republikeinsche bladen voorstellen over deze volledige nederlaag. En met een gezicht of de republiek het grootste onrecht aangedaan was, en er geen grondwet bestond, kwam den volgenden dag de radicaal Sa Perreira in de Kamer voorstellen, dat de ambtenaren en militairen, die zich den vorigen dag bij den patriarch hadden laten zien, streng gestraft zouden worden, wijl deze ambtenaren en officieren zich bij den president en niet bij den patriarch hadden moeten laten zien en zij daarvan dus een anti-republikeinsche betooging gemaakt hadden."

Maar hij werd behoorlijk terecht gezet door den gematigden republikein Jacintho Nunes, die den heetgebakerden Sa Perreira aan het verstand bracht, dat de grondwet de vrijheid van geweten waarborgt en dat deze vrijheid boven alles gaat.

Intusschen heeft de patriarch van Lissabon op Woensdag 3 Januari in alle kalmte de hoofdstad verlaten en zich naar Santaram begeven, naar welke stad hij voorloopig zijn patriarchalen zetel heeft verplaatst.

„Hij heeft niet geprotesteerd — zoo besluit onze zegsman — noch zich in het minste verzet tegen zijn uitzetting door de republikeinsche regeering. Hij behoeft zich ook niet te verzetten, het groote latente verzet komt uit 90 pct. der bevolking, dat opstaat tegen de onverdraagzaamheid, het sectarisme en de haatdragendheid der regeering en tegen de scheidingswet. En dit verzet zal den val dezer republiek verhaasten, dit verzet, dat te gevaarlijker en dreigender is, omdat men het niet zien kan. Het is de stille kracht van het geloof, hier het katholieke geloof, dat zich niet verdrukken laat, en juist in verdrukking, aan kracht en zuiverheid won."

„De regeering zit geweldig in de knoei en struikelt overal op eigen klippen. Met verachting en walging keert het Portugeesche volk zich af van het Tribunal das Trinas en alles wat bijzondere rechtbanken zijn.... met geringschatting bespot men de onvruchtbaarheid van het parlement,..... met afschuw oordeelt men de zoogenaamde decreten van bestraffing, waarbij de gewraakte personen zonder verhoor, noch rechtbanken, noch verdediging eenvoudig, (hoewel Portugeesche burgers) uitgezet worden. In haar wanhoop doet de regeering de dolste sprongen, en keert terug tot de lettres de cachet, waardoor personen bij het krieken van den dag eenvoudig uit hun bed gehaald worden en in de gevangenis geworpen Zelfs de eigen familie weet dan niet wáár de gevangene is, en weken lang blijft men in ongerustheid, vooral als de verdachten van de straat zijn opgelicht en men niet eens weet, dat ze gevangen genomen zijn en een ongeluk gevreesd wordt, zoodat de familie dag in dag uit overal naar den verlorene zoekt. Dit is o. a. gebeurd met een dr. Alvaro d'Athayde, die twee maanden te Caxiar gevangen gehouden was, en bij vrijlating naar zijn salaris als professor te Aveiro te halen, waarop men hem opnieuw gevangen nam.

Van dit alles walgt Portugal, en..... de regeering zit nog met bijna 500 te veroordeelen „verdachten", die het handje vol ultra-radicale republikeinen tot elken prijs veroordeeld wil zien! En er zijn geen rechters meer te vinden, die zich tot rechtsverkrachting leenen, zelfs die van het Tribunal das Trinas zijn begonnen, geschrokken door de gewelddadigheid hunner eerste vonnissen, geregeld vrij te spreken, en dit tot groote woede van het plebs, dat deze rechters nu voor monarchisten scheldt."

Ten einde dat plebs vreden te stellen, is de minister van oorlog nu begonnen de officieren, die den Patriarch op 1 Jan. hun opwachting maakten, over het doel daarvan te ondervragen, terwijl men beslag gelegd heeft op de daar gedeponeerde naamkaartjes en op de lijst van bezoekers. In de „Dia" beantwoord de kolonel Antonio de Azeredo Vasconcellos openlijk die vragen: Hij was bij den patriarch! Zijn bezoek was uit beleefdheid en om den prelaat als goed katholiek zijn achting en eerbied te betuigen! Het lag niet in zijne bedoeling, daarmee van een anti republikeinsche gezindheid te doen blijken.

„De regeering meent haar positie met slaan en straffen te versterken, maar zij maakt zich, behalve belachelijk, nog gehaat."

„Doux pays" dat Portugal en gezegend zijn de Portugeezen onder het bestuur van het „staatkundig piepkuiken" Alfonso Costa en consorten.

De Res. bode

Ludwig Windthorst.

Het jaar 1812, in de wereldgeschiedenis wijd befaamd door den tocht van Napoleon naar Rusland, welke voor den titan het begin van zijn ondergang beteekende, was ook vermaard door het aanzienlijk getal groote mannen, welke het der wereld schonk.

Een dier grooten was Ludwig Windthorst z.g.

Hij werd geboren den 17 Januari 1812, te Ostercappeln, eenige uren ten Noord-Oosten van Osnabrük gelegen. Zijn vader, doctor iuris Joseph Windthorst, was advocaat bij het oude Go- of Gau-gericht te Ostercappeln, maar trad in zijne qualiteit ook aan de rechtbank te Osnabrük op. Ofschoon hij in eerst genoemde stad zijn eigen huis en goed bezat, woonde hij toch niet daar, maar op het landgoed Kaldenhof, dat twintig minuten verder gelegen was, aan de oud adellijke familie Von Droste Vischering — een roemruchte naam in Duitschlands' kerkgeschiedenis! — toe behoorde en door Joseph Windthorst werd bestuurd.

Op dit landgoed aanschouwde Ludwig Windthorst het eerste levenslicht. In de zeer lezenswaardige en zeer verzorgde biografie, welke dr. Ed. Hüsgen een paar jaren geleden van den beroemden Centrum-leider deed verschijnen, is ook een afbeelding van diens geboortehuis opgenomen. Het is een vrij groot, doch zeer sober gebouw, eenzaam in een kale streek aan het water gelegen. Een gebouw intusschen, dat sindsdien geschiedkundige beteekenis erlangde, daar het een genie zag geboren worden, die als redenaar en parlementariër nauwelijks zijn wedergade vindt.

Een woord van herinnering en van hulde aan zijn nagedachtenis mag naar aanleiding van den honderdsten verjaardag zijner geboorte niet ontbreken. Zeker, de Kerk zou in Duitschland ook zonder Windthorst niet bezweken zijn Haar beginsel en haar recht zijn onverdelgbaar. En mèt Windthorst hebben tal van andere uitstekende mannen den handschoen voor Haar opgenomen. Maar het staat toch wel vast, dat de zeldzame gaven, welke den meest vermaarden aanvoerder van het Centrum waren geschonken, volgens God's bestel een krachtig middel zijn geweest, om den stormloop der kerkvervolgers te breken. Geen afgevaardigde in Landen Rijksdag heeft met meer kloekheid, met grooter overredingskracht en met schitterender uitkomst den machtigen kanselier en minister-president Bismarck weerstaan, dan Windthorst. En men bedenke wel, dat hij in dien strijd met zeer bizondere moeilijkheden te worstelen had. Hij heette ...... een Welf! Hij was niet alleen onderdaan, maar zelfs minister geweest van den koning van Hannover, die in 1866 door Pruisen werd onttroond en van zijn staten beroofd. Windthorst had niet geaarzeld, die gewelddaad af te keuren; hij had ook niet, als zoo vele anderen, zich gehaast zijn ongelukkigen souverein den rug toe te keeren, om zijn geluk en belang te zoeken bij den overwinnaar. Zijn diep gevoel van recht en zijn eerlijk karakter bepaalden zijn gedragslijn. En toen Bismarck hem eens zijn trouw aan het oude koningshuis verweet, antwoordde hij zonder omwegen: „Mijn aanhankelijkheid aan de Hannoveraansche koningsfamilie zal duren tot aan mijn graf; en niets in de wereld, ook niet de geweldige minister van Duitschland, zal mij daarvan terughouden."

Die ridderlijke gezindheid was voor zijn tegenstanders een voortdurende aanleiding tot smaad en verdachtmaking. En dat, ofschoon Windthorst zich steeds wars toonde van intrigus en slinksche handelingen, maar na den ommekeer van zaken, den nieuwen toestand erkende en zich stelde op het standpunt der Constitutie. Dit deed hij zoowel vóór als na de groote veranderingen, waarvan Duitschland van 1864 tot 1871 het tooneel was. Hij toonde zich geen „Nörgler", geen man van grommen en klagen, maar een held van de daad, steeds bereid om te doen, wat in het belang van de gemeenschap, van Kerk en Staat van hem geëischt werd.

Stel nu tegenover dien fel beschimpten „Hannoveraan" den machtigen minister van Pruisen, die spoedig de nog veel machtiger Rijkskanselier van Duitschland zou zijn. Welk een verschil! Geen staatsman van de latere tijden kende ooit zulk een tijdperk van aanzien en schier onbeperkte macht, als prins Bismarck. Zelfs Metternich niet, hoe groot en hoe langdurig diens invloed op den gang van zaken tot het revolutiejaar 48 wezen mocht. Bismarck stelt hem, en daarna alle tijdgenooten, in de schaduw. Hij is de geweldige, wiens reuzen-figuur boven Duitschland, boven Europa, boven de wereld uitsteekt. In drie oorlogen heeft hij zijn souverein ter overwinning gevoerd; de lang gedroomde eenheid van het Rijk tot een feit gemaakt; den grooten mededinger Oostenrijk buiten het beheer der Duitsche zaken gesloten, zonder het tot vijand te maken; den „Erbfeind" Frankrijk vernederd, het middenpunt der Europeesche politiek van Parijs naar Berlijn verplaatst, zijn koning de keizerskroon op de slapen gedrukt. Geen regeerder van den modernen tijd kan op zulke resultaten wijzen. En geen, wiens macht meer onaanvechtbaar scheen, dan de zijne. Van zijn Keizer geniet hij het onbeperkt vertrouwen, in 't Parlement beschikt hij over een meerderheid, die onwrikbaar lijkt; een machtige pers staat hem ten dienste en gehoorzaamt aan den minste zijner wenken. Voeg daarbij het prestige, dat hij in de oogen der menigte had en de kracht, welke hij — schijnbaar althans — ontleende aan de anti-Roomsche gezindheid der groote meerderheid, toen hij den strijd aanvaardde tegen de Kerk. Was er niet een tijd, dat de nationaal-liberalen, de meest slaafsche volgelingen van den kanselier in den Kulturkampf, in den Rijksdag over 173 van de 397 zetels te beschikken hadden?

De kansen in den strijd tusschen den ijzeren kanselier, „den man van Varzin", en de „kleine Excellentie," wien elk middel van geweld onthouden was, schenen inderdaad wel zeer ongelijk. Aan de eene zijde alle macht, alle invloed en de sterkste positie, welke zich denken laat: — aan den anderen kant geen macht en geen positie, slechts een minderheid, welke ten overvloede als „anti-nationale" en „reichsfeindliche" partij werd verdacht gemaakt in een tijd, toen 't Duitsche patriotisme het krachtigst oplaaide. En toch is het Windthorst geweest, die in dezen kerkelijk-politieken strijd zijn geduchten tegenstander tot wijken dwong. Men heeft de parlementaire worsteling tusschen beide mannen vergeleken met het tweegevecht van David en Goliath. En al werd Bismarck niet zoo spoedig en radicaal overwonnen als de Philistijnsche reus, zeker is, dat hij tegenover het principieel verzet der Centrumspartij, tegenover de schitterende welsprekendheid en tactiek van den „parel van Meppen" gaandeweg terrein verloor en tot den gang naar Canossa werd gedreven. Moge Bismarck de grootste staatsman van zijn eeuw zijn geweest. Windthorst was ontegenzeglijk de machtigste redenaar en de fijnste tacticus in het Parlement. Tegenover het donderend „quos ego" van den kanselier stelde hij met evenveel bekwaamheid als beslistheid den eisch van waarheid en recht!

Tot op hoogen leeftijd heeft hij in de bres gestaan. Men kan zelfs zeggen, dat de laatste jaren zijns levens niet de gemakkelijkste waren. In die jaren nog trachtte Bismarck het Centrum te vernietigen door het doen voorkomen, dat het Vaticaan de houding der partij verloochende. In het jaar 1887 bevond Windthorst zich in de allermoeilijkste positie, welke zich voor een katholiek partij-leider denken laat. Een genie was noodig, om de hinderpalen en het dreigend misverstand uit den weg te ruimen. De 75-jarige Windsthorst hield toen een redevoering, welke in één slag alle gevaar afwendde, en het misverstand, waarop zoo vlijtig door de tegenpartij werd gewerkt, uitroeide met wortel en tak. Zulk een man, die zijn leven sleet in den dienst der Kerk, die gloeide van een waarachtige overtuiging, kinderlijk was van geloof en ontzagwekkend door zijn gaven, verdient den dank der eeuwen. De dierbaarste hulde, welke men hem brengen kon, was de oprichting eener kerk. Hij had het volk lief met de volle liefde van den Christen en hij toonde zich ook hierin groot, dat hij werkte voor *de toekomst.* Zijn optreden verstevigde, verduurzaamde de grondslagen der partij. „Wanneer wij allen reeds lang in den schoot der aarde rusten" zeide hij eenmaal, „zal het Centrum leven en krachtig zijn".

De waarheid dezer voorspelling is juist in deze dagen weer glansrijk gebleken. Meer dan twintig jaren is het geleden, dat Windthorst te midden zijner werkzaamheden werd opgeroepen tot een beter leven (Maart 1891). Daar waren toen kleinmoedigen, die vreesden voor het Centrum. Maar thans, bij de verkiezingen van 1912, toont het zich nog even onverwinbaar als in de dagen van den grooten Leider, aan wiens voorbeeld en traditie het is *trouw* gebleven.

„Het Centrum."

RAPPORT

VERVOLG.

HET KALKBRANDEN EN DE VERKOOP VAN BRANDHOUT EN HOUTSKOLEN.

Daar door alle tijden heen, vooral door hen die meer op het oog hadden het onmiddellijk voordeel, dat zij uit hunne plantages konden halen, veel hont gekapt is, is de opbrengst van vele dier plantages thans minder dan voorheen. Als een gemakkelijk middel om aan geld te komen gaat men, als andere bronnen niet meer geven en de nood dringt, er licht toe over de te velde staande boomen om te hakken, om daarvan kalk te branden of als brandstof te verkoopen, niet bedenkende, dat men daardoor een moeilijk te herstellen nadeel veroorzaakt. Heel enkele planters hebben buiten de hofjes hier en daar door boomen overschaduwde plekken voor de bijl van den houthakker gespaard. Nog heden duurt het houthakken voort, terwijl de gouvernementsgronden zoo goed als kaal gekapt zijn.

Volgens een door een der districtmeesters verstrekte opgave vervoerden in 1909 alleen naar de stad:
een plantage 6572 zakken houtskolen en 45 vaam brandhout
een plantage 1661 zakken houtskolen en 47 bossen brandhout
een plantage 2489 zakken houtskolen
een plantage 504 zakken houtskolen 10 bootsladingen en 186 bossen brandhout.

In aanmerking genomen de uitgestrektheid der gronden van die plantages en van andere, die groote hoeveelheden houtskolen en brandhout verkoopen, de op die gronden staande houtgewassen en de trage groeikracht der boomen op Curaçao, vreest de Commissie, dat ook die plantages, als men doorgaat in die mate daarop hout te kappen, binnenkort veel van hare waarde zullen verliezen. Het omhakken van boomen heeft bepaald ook een nadeeligen invloed uitgeoefend op de productiviteit der plantages.

Op verscheidene plaatsen geschiedt het sprokkelen van hout door de bewoners der kleine grondjes met toestemming der plantage-eigenaars op de in de buurt dier grondjes gelegen plantages; anders is het den bewoners dier grondjes niet mogelijk zelfs aan brandhout voor het koken van hun eten te komen.

DE VEETEELT.

Van af de inbezitneming van het eiland Curaçao door de West-Indische Compagnie tot op den huidigen dag is op dit eiland de veeteelt de voornaamste tak van het landbouwbedrijf; de planter op Curaçao, zegt te recht een geschiedschrijver, verdient nauwelijks dien naam, hij is een groenten- en melkboer.

De Commissie vermeent op dit onderdeel van het bedrijf dieper te moeten ingaan dan op alle andere. dit ook omdat de planters als reden opgeven van den achteruitgang hunner plantages het in bezit nemen door het Gouvernement van de om de plantages liggende weidegronden, waarop vroeger hun vee graasde.

Aanvankelijk werd op Curaçao de veeteelt alleen uitgeoefend door de Compagnie, aan wie al het op het eiland zijnd vee toebehoorde, doch reeds kort na de kolonisatie verkregen particulieren vergunning om het voor hun gezin benoodigd vee te mogen houden en het te laten weiden op de braak liggende gronden, die het eigendom waren van de Compagnie.

Men leest daaromtrent in „De Nederlanders op de West-Indische Eilanden", door J. H. J. Hamelberg, uitgave J. H. de Bussy, Amsterdam 1909, deel II, bladz. 86 en volgende, opgesteld naar stukken voorkomende in verschillende archieven:

„Er waren andere plantages, die zij (de Compagnie) in huur had uitgegeven en bovendien maakte zij aanspraak op vele gronden, door particulieren in bezit gehouden. Volgens haar octrooi behoorden haar alle gronden van het eiland zonder uitzondering en oorspronkelijk had de Compagnie aan particulieren slechs zooveel grond afgestaan, als zij voor hun onderhoud en dat hunner gezinnen noodig hadden. Zulke gronden moesten worden omheind om het losloopende vee der Compagnie er buiten te houden en aan de bezitters werd het veelal vergund het voor hen en hunne gezinnen benoodigd vee te laten weiden op de Compagnie's „savanen', d. w. z. de gronden, niet door de Compagnie's plantages ingenomen. Ook werd deze vergunning tot het houden van vee ter voorziening in eigen levensbehoeften wel gegeven zonder gelijktijdigen afstand van terrein, doch in geen van beide gevallen mocht verkocht worden van dit vee: de veehandel hield de Compagnie aan zich. Maar in den loop der jaren hadden verscheidene particulieren veel meer grond omheind of „ingezerkt" (zooals men het toen noemde] dan hun oorspronkelijk was toegestaan, terwijl anderen, alleen de vergunning hebbende verkregen om hun vee te laten weiden op de Compagnie's savanen, gedeelten daarvan hadden laten inserken om hun vee bij elkaar te houden en die terreinen als hun eigendom beschouwden. Dit nu had nooit in de bedoeling der Compagnie gelegen en in 1680 kwam zij met nadruk tegen dit gemaakte misbruik op, aan van Liebergen [Directeur W.-I. Compagnie) berichtende, dat de handel in vee en producten uitsluitend aan haar toekwam en de gronden aan de ingezetenen niet in eigendom, maar hoogstens in concessie waren afgestaan om te dienen voor hun eigen onderhoud en niets meer. Aan van Liebergen werd daarom gelast alles op den ouden voet te herstellen; het aantal groot en klein vee, dat een ieder zou mogen houden opnieuw vast te stellen „na de proportie van van ieders gegoetheyt". eene boete te betalen voor elk beest dat meer werd gehouden, en de putten, waarvan ook eenige door particulieren met het daarom liggend terrein waren ingezerkt, weer te openen.

Dit bevel was echter gemakkelijker te geven dan op te volgen. Het eenige wat van Liebergen schijnt te hebben gedaan, was het „renoveeren" van het plakkaat van 16 Februari 1678, waarbij Gouverneur Doncker en raden het houden van te veel vee strafbaar hadden gesteld en dit had weinig resultaat."

Het blijkt uit een in 1850 naar de koopbrieven der plantages opgemaakten legger van verleende privilegiën tot het weiden van vee op de publieke gronden [Bijlagen La. K en L], dat tot 1680 aan geen enkele plantage het weiderecht was toegekend, dat bewindhebberen dus te recht ontevreden waren over den op het eiland bestaanden toestand. De verkrijging van het recht, waarop de planters zich thans beroepen, is dan ook van lateren oorsprong.

Ingezonden Stukken.

Curaçao, 12 Febr. 1912.

Aan de Redactie

van de „Amigoe di Curaçao"

Alhier.

Zeer Geachte Redacteur,

U, die in uw geëerd weekblad zoo veel schrijft over het gebrek aan water op Curaçao en altijd over zoo vele andere zaken ten faveure van ons dierbaar eiland en van zijne bevolking, zou u uwe machtige stem niet kunnen verheffen tegen de verschrikkelijke mishandelingen van de trekbeesten op Curaçao en vooral van die trekdieren, die het benoodigde water van de nabijgelegen plantages in de stad brengen? Ik bewoon het huis „Peurto-Rico" gelegen aan den weg dier plantages en ben ongelukkigerwijze in de gelegenheid om dagelijks, ja om elk uur en elke minuut te zien, hoe die trekbeesten onophoudelijk met stokken geslagen worden door de conducteurs van de dracht en waterkarren. Het is ongelooflijk en onbegrijpelijk hoe die menschen zoo ontaard kunnen zijn om die onnoozele beesten, die voor de menschheid werken en tegenwoordig niet eens het benoodigde voer krijgen en zoo weinig rust hebben, zoo onophoudelijk te mishandelen om misschien vier reizen te maken in plaats van drie, die zij al moeilijk kunnen doen naar de waterplantages.

Het is altijd hard anderen te accuseeren, maar wanneer men overtuigd, is dat het stilzwijgen in zulke omstandigheden eerder een zonde is dan een deugd, dan komt men tot de conclusie, dat men zijn stem moet laten hooren en al het mogelijke moet doen om de aandacht te trekken van de autoriteiten, die geroepen zijn om zulke ongehoorde handelingen tegen te gaan en de reeds uitgeputte trekbeesten te beschermen.

Een man krijgt een slag van een ander man en hij verdedigt zich op de eene of andere wijze. Een ezel, een paard of een muilezel krijgt alle dagen honderden stokslagen van een ontaard man en hij kan niet anders doen dan lijden en sterven. Is dit de beschikking van eene Godheid? In geen geval. Dus, trachten wij te voldoen aan de ware beschikking van God en dit is, om geen kwaad te doen aan anderen en vooral niet aan diegenen, die zich niet kunnen verdedigen.

Als het niet regent zullen wij allen putwater moeten gebruiken, maar indien de trekbeesten met elken dag verzwakken door de hartverscheurende mishandeling, die zij ondervinden, hoe dan gedaan om dat putwater van de plantages in de stad te krijgen? „That is the serious question" en misschien vallen weinige menschen er op.

Met de meeste achting verblijf ik

uw dienstw. dienaa

C. PERRET GENTIL.

Berichten uit de Kolonie.

Hoog bezoek.

Met de *Montserrat* arriveerde hier gisteren Z.D.H. Mgr. JOHN J. HENNESSY Bisschop van Wichita gelegen in de Staat Louisiana der V.S. Z.D.H. was dien dag de gast van Mgr. VUYLSTEKE.

Goede reis.

Maandag a.s. zullen de Eerw. Fraters RADULPHUS en RICHARDUS met de *Prins der Nederlanden* naar New-York vertrekken om van daaruit de reis naar Nederland te ondernemen ter bijwoning van het Kapittel hunner Congregatie te Tilburg.

Wij wenschen beiden Fraters, die meer dan 22 jaar aan het R.K. Onderwijs in de Kolonie verbonden waren, een voorspoedige reis en behouden aankomst in het Moederland

Van ganscher harte hopen wij, dat deze beide uitstekende krachten voor de Katholieke Missie van Curaçao behouden blijven en wij den Eerw. fr. Directeur van het St. Thomascollege en Inspecteur van het Bijzonder Onderwijs, Frater RADULPHUS, evenals den zoo algemeen gevierden en beminden Onderwijzer van de St. Vincentius-school, Frater RICHARDUS, over eenige maanden een hartelijk gemeend: Welkom op Curaçao! kunnen toeroepen.

Welkom!

Morgen wordt met de *Prins der Nederlanden* MR. CHARLES ELLIS terug verwacht uit Nederland, waar hij met schitterend succes zijne studie in de rechten voltooide.

Wij wenschen de geachte Familie ELLIS geluk met dit blijde wederzien en heeten onzen vriend, MR. CHARLES ELLIS, hartelijk welkom in de Kolonie.

Verhoogde Vracht.

Naar wij vernemen is door de Conference of West India Atlantic Steamship Companies te Londen, afwijzend beschikt op het verzoek van de Kamer van Kooph. en Nijv. en den Handelsbond alhier om de vastgestelde verhooging der vracht op de Curaçaosche uitvoerartikelen strohoeden, dividivi en oranjeschillen achterwege te laten blijven.

In gevallen echter, waarin bewezen kan worden, dat de koop gesloten was vóór 20 Januari j.l., zullen de scheepsagenten een verklaring daaromtrent aan de verschepers afgeven, waarop het hoofdkantoor van de betreffende stoomvaartlijn vrijstelling van de vrachtverhooging zal verleenen.

De „Cur. Cour."

Postspaarbank.

Kerstmis en Nieuwjaar hebben veel geld gekost.

Gedurende de maand December werd ingebracht: f 6,708.37
terugbetaald: f 9,083.60.

De Militaire Kapel.

Wat er binnen een enkel jaar toch veel veranderen kan!

Onder de militaire muzikanten misten we Zondagavond verschillende oude bekenden, en juist niet van de minste krachten.

Maar wij begrijpen den wakkeren kapelmeester wel. Ongetwijfeld wil hij een keurkorps vormen van jonge garden, die hem jaren lang trouw zullen blijven. Het telkens verwisselen van personeel is niet bevorderlijk aan den vooruitgang van onze militaire kapel. En zoo hoopt de Heer BOSKALJON door goed geschoolde en geregeld geoefende jonge muzikanten het gehalte der reeds zoo gunstig bekende militaire kapel nog te verhoogen.

Vele repetities zullen nu noodig zijn. Wij wenschen daarom den Kapelmeester veel geduld toe en den muzikanten de noodige volharding en toewijding. Het meest volledig succès bekrone hun werk.

De militaire kapel mag zich verheugen in de algemeene Sympathie der bevolking, die bij iedere uitvoering steeds veel belangstelling toont.

Het streven der muzikanten om door geregelde oefening te komen tot mooier, voller toon, levendiger voordracht, en volmaakter samenspel zal zeer zeker op hooge waarde worden geschat en de moeite der vooroefening beloonen.

Hr Ms Zeeland.

is Maandag naar Bonaire vertrokken tot het houden van schietoefening en wordt heden weder hier verwacht.

Officieele berichten.

Aan het hoofd der openbare lagere school op Aruba C. M. L. MADURO is tot herstel van gezondheid acht dagen verlof verleend.

Aan den Chef van het kuststation voor D. T. op Aruba C. A. BEAUJON, is om gewichtige redenen acht dagen verlof verleend en de telegrafist bij het kuststation voor D. T. alhier, F. H. P. SCHRILS, gedurende den verloftijd van den Chef van het station op Aruba, belast met diens functien.

De door den Gezaghebber van Bonaire aan den veldwachter A. MARTINUS tot verder herstel van gezondheid, verleende verlofsverlenging van acht dagen is door den Gouverneur goedgekeurd.

Proeven met kunstmest.

De Heer C. S. GORSIRA J. P. Ez, vertegenwoordiger van de Eerste Sisal Cultuur Maatschappij, deelde aan *De Cur. Ct.* mede, naar aanleiding van het in dat blad verschenen ingezonden stuk over kunstmest, dat binnenkort een expert de kolonie zal bezoeken, om met kali als kunstmest proeven te nemen. Die proeven zullen o. m. op de plantage Mount Pleasant worden genomen.

De Sisal Cultuur Maatschappij heeft zelf ook verscheidene soorten kunstmest ontvangen, waarmede met sisal, dividivi en maïs beplante gronden onder leiding van den Heer G. B. DUSSEL, tijd. landbouwkundige, zullen worden bemest.

De vertegenwoordiger der Maatschappij heeft dat beloofd de met kunstmest verkregen resultaten bekend te maken.

Dankbetuiging.

In dank ontvangen:

Van her Gouvernement van Curaçao ter inzage het Rapport der welvaartscommissie over: De economische financieele toestannd der Kolonie Suriname.

Van de Heeren J. & D. CAPRILES & Co, eigenaren der vermicelli-fabriek „La Americana" verschillende monsters.

Van den Heer JULIO A. DE LIMA, eenige importeur van het merk *Girl Brand* uit de St. Pauli-Brauerei te Munchen, een proefflesschje en eenige reclame-artikelen.

Van de Heeren A. D. CAPRILES & Co. een monster van het anti-stof poeder DIAMOND.

„Aruba Goud Maaty."

Wij ontvingen in dank het Beredeneerd Verslag van de werking en den toestand dezer Maatschappij van 1 December 1910—30 November 1911

Uit dit verslag blijkt, dat de Aruba Goud Maatschappij wederom een goed jaar heeft gemaakt. Er werd, dank zij het tributers-systeem, een grootere hoeveelheid erts uit de kwartsgangen opgegraven dan gedurende elk van de beide vorige jaren.

„Doch hoe succesvol de Maatschappij in de toepassing van dit systeem ook geweest zij, aan de Directie wil 't voorkonnen, dat met het oog op een langdurig en werkend bestaan daarnaast tevens naar meer betrouwbare bronnen moet worden uitgezien.

Zij neemt zich dan ook voor in de volgende jaren haar volle aandacht te wijden aan eene zij 't dan ook langzame en geleidelijke doch stellige ontwikkeling van het bedrijf waardoor, hoopt zij, een ruimer verschiet zich voor de Maatschappij zal kunnen voordoen.

Als gevolg van de meerdere opbrengst der ertsgangen werd van 't jaar aan goud en zilver uitgevoerd een bedrag van f 114.194.19 tegen f 91.066 23½ in 't vorig jaar, terwijl thans in de tobben en zinkbakken nog voor een netto waarde van f 2.768.75 aanwezig is De netto winst bedroeg in 1911 f 27.188.26.

Aan de Koloniale Kas werd uitgekeerd:

voor concessierecht 1910—1911	f 500
uitvoerrecht op 7 bezendingen goud en zilver (8 staven)	2.849.23
aan inkomsten belasting	500
5% aandeel in de zuiv. winst van het vorige jaar	1.172 66
Samen	f 5.021.89

Een gedeelte van het Reserve-fonds werd uit gezet op hypotheken tegen 5% 's jaars, waardoor f 114.97½ aan rente werd gekweekt.

Op de Algemeene Vergadering van 18 Dec. 1910 werd besloten van de Winst, groot f 23.453,17½ een bedrag van f 20.000 of f 50 per aandeel aan dividend uit te keeren en de rest na aftrek van het aan de Koloniale Kas toekomend 5% op het Reserve-fonds over te schrijven. De 400 aandeelen der Maatschappij zijn thans verdeeld onder 139 personen en inrichtingen.

Marktbericht van den Curaçaoschen Handelsbond.

Van 26 Januari 1912.

AARDNOTEN (Pindas) per KG.	0.22
ZOUT per vat van 130 K.G.	f 0.80
DIVIDIVI per K.G.	„ 0.06
ORANJESCHILLEN per KG. 1st kw.	„ 0.70
id. per KG. 2e kw.	„ 0.60
HUIDEN per K.G.	„ 0.60
GEITENVELLEN per K.G.	„ 1.20
WOL per K.G.	„ 0.12
SCHAPENVELLEN per stuk	„ 0.50
BEENDEREN per K.G.	„ 0.02
RECINUS-ZAAD per K.G.	„ 0.05
STROOHOEDEN (hipijapa):	
Kwaliteit No. 1 per dozijn	„ 4.25
„ „ 1 (gebleekt) „ „	„ 4,37½
„ „ 2 „ „	„ 5.—
„ „ 3 „ „	„ 9,50
„ „ 3 „ „	„ 9.65
„ „ 4 „ „	„ 6.50
„ „ 5 „ „ (OLA)	„ 9.50
„ „ 6 „ „	„ 11,—
„ „ 7 „ „	„ 9—
„ „ 8 „ „ (OLA)	„ 12.50
„ „ 9 „ „	„ 12.50
„ „ 10 „ „ (OLA)	„ 14.—
„ „ 11 „ „	„ 13.50
„ „ 12 „ „ (OLA)	„ 16—
„ „ 13 „ „	„ 17.—
„ „ 14 „ „ (OLA)	„ —
„ „ 15 „ „	„ 18.—
STROOHOEDEN (latai):	
Kwaliteit X per dozijn	f 1.62½
„ XX „ „	„ —
„ XXX „ „	„ —

KLEINE STROOHOEDEN (hipijapa) in kwal. overeenkomende met kwal. No. 1 van ongeveer 25 cM. van kruin af tot rand per doz. f 3,25
van ongeveer 30 cM. van kruin tot rand per doz. f 4.50

Ratten en Muizen.

Gedurende de laatste 8 dagen werden in het fiscalaat aangebracht en door middel van petroleum verdelgd

89 ratten

50 muizen.

Staat van het aantal vaartuigen die het eiland Curaçao in de maand Januari 1912 aandeden, met vermelding van hunne inhoudsmaat.

	ZEILSCHEPEN.			STOOMSCHEPEN.		
		INHOUD IN M³.			INHOUD IN M³.	
	Aantal	Bruto	Netto	Aantal	Bruto	Netto
Maand Januari Vorige maanden	92	9844	9116	32	211309	133822
Totaal	92	9844	9116	32	211309	133822

Niet opgenomen zijn de schepen, die binnenkomen van de kustvaart en van de visscherij.

Buitenland.

De Fransch-Spaansche Marokko-onderhandelingen.

Deze schieten allesbehalve hard op. De houding der Spaansche regeering in deze moet ver van toeschietelijk zijn, en in Frankrijk, waar men nu langzaam begint te bekomen van de zenuw-overspanning, die nagenoeg den geheelen afgeloopen zomer heeft geduurd, toen de besprekingen met Duitschland aan den gang waren, ziet men met schrik eene herhaling van het gebeurde, zij het ook op iewat kleinere schaal, en waarschijnlijk niet met een oorlog in 't gezicht, te gemoet.

In Parijs liepen geruchten, als zou de onvriendelijke en onverzettelijke houding der Spaansche bewindslieden voor een goed deel te wijten zijn aan de omstandigheid, dat Engeland, hetwelk officieel door zijn gezant te Madrid aan de beraadslagingen Garcia Pietra-Geoffray deelneemt, niet voldoende de „rechtmatige" eischen van Frankrijk steunt.

De correspondent te Londen van de „Matin" heeft zich dienaangaande gewend tot een „zeer goed ingelichte persoonlijkheid", —waarschijnlijk een invloedrijk parlementslid— wien hij de volgende ontboezeming heeft ontlokt:

„Groot-Brittanië heeft zijn zienswijze omtrent de oplossing der Marokkaansche kwestie niet veranderd. Zijn belangen, afgezien van elke entente, eischen dat de Marokkaansche kwestie definitief wordt geregeld en dat de nieuwe staatsorde in het Sjerifijnsche Rijk duurzaam zij en alle mogelijke waarborgen biede voor vrede en vooruitgang.

Engeland heeft door middel van zijn groote pers verklaard dat het tegenwoordig Fransch-Spaansche verdrag niet meer beantwoordde aan de nieuwe toestanden, voortvloeiend uit het Fransch-Duitsche verdrag en er behoeft geen twijfel te bestaan, of de Britsche gezant te Madrid heeft pogingen gedaan, om in Madrid het beginsel van billijkheid ingang te doen vinden.

Maar Engeland heeft eveneens verklaard dat Frankrijk en Spanje zelf moeten zoeken naar een grondslag van toenadering, waarop een overeenkomst tusschen beiden zou kunnen worden opgebouwd, al worden door den Britschen gezant de besprekingen te Madrid ook bijgewoond, Engeland heeft tot dusver er niet aangedacht actief deel te nemen aan de onderhandelingen, noch deze in een of andere richting te dringen.

Het wenscht noch Spanje te kwetsen, waarmede het door oude vriendschapsbanden is verbonden, die sedert eenige jaren nog nauwer aangehaald zijn, noch Frankrijk, waarmede de entente de noodzakelijke en zeer populaire grondslag van zijn buitenlandsche politiek blijft en daarom wil het niet, door zijn tusschenkomst, het streven van den een, de eischen van den ander beperken.

Maar zoodra Frankrijk, meenende dat het zoo ver mogelijk gegaan is met het oog op zijn belangen en de taak die het zich op heeft gelegd in het Sjerifijnsche Rijk, een non-possumus zal laten hooren te genover de verlangens van Spanje, zal Engeland zijn stem te Madrid doen hooren in het belang van de rechtvaardigheid. En het uur van deze tusschenkomst schijnt, zegt de correspondent, niet zoo heel ver meer verwijderd te zijn.

Het nieuwe Fransche Ministerie.

De eerste voorstelling van het nieuwe Fransche tooneelstuk: „Poincaré of het groote ministerie" heeft weder in den politieken schouwburg van het Palais Bourbon te Parijs groot succes gehad. Meermalen werd bij open doek geapplaudisseerd en aan het slot brachten de aanwezigen den maker hulde door luide toejuichingen. Slechts zes personen deden hieraan niet mede.

Om de allegorie te laten varen en in gewone taal te spreken — het nieuwe Kabinet-Poincaré onderVond in de Kamer een even vriendelijke ontvangst als in de pers —.

Ondanks de bedenkingen, die tegen de bezetting van sommige ministerieele posten te maken zijn is het ministerie blijkbaar een periode ingegaan van wittebroodsweken, die het natuurlijk zoolang mogelijk zal trachten te rekken, te verdedigen, desnoods met gebalde vuist, met een poing carré. Het kreeg een votum van vertrouwen met niet minder dan 440 tegen 6 stemmen. En dit naar aanleiding eener motie, waarin de verwachting werd uitgesproken, dat de regeering in het buitenland de rechten en belangen van Frankrijk zal weten te verdedigen en door samenwerking der republikeinen hervormingen zal invoeren op fiscaal en sociaal gebied en op dat van het leekenonderwijs. Aan deze motie kunnen natuurlijk de leden der Rechterzijde (er zijn in het geheel 597 volksvertegenwoordigers) hun goedkeuring niet gehecht hebben, te minder daar de premier uitdrukkelijk de republikeinen der linkerzijde aanwees als degenen met wie de regeering vooral wilde samenwerken en aan wie hij als het ware een brevet uitreikte van patriotisme. De programrede van Poincaré was, gelijk men dit van hem verwachten kon, vooral welsprekend, vol oratorischen zwier. En daarbij de „circoustance", erop berekend de welwillendheid der Kamer te winnen.

Het scheen alsof Poincaré wilde zeggen. „geachte afgevaardigden, onze voorgangers hebben te veel op eigen gelegenheid gehandeld en u niet genoeg in uw qualiteit erkend; wij zullen dit wél doen.

En in aansluiting daarmee deed hij allerlei schoone beloften. Wat Spanje betreft zal een loyale overeenkomst, bezield door een oprecht vredelievenden geest de regeling van het protectoraat in Marokko mogelijk maken. Deze taak evenals de handhaving van den vrede en van het gezag zonder zwakheid alsmede het geven van leiding aan de sociale ontwikkeling zal de regeering volbrengen onder de controle der Kamers. Zij zal zich met de kiesrecht-commissie in verbinding stellen, opdat zoo spoedig mogelijk een hervorming zal kunnen tot stand komen, die aan de politieke partijen een juistere vertegenwoordiging zal waarborgen en die de gekozenen in staat zal stellen — zeer noodig ! — de plaatselijke belangen ondergeschikt te maken aan het nationale belang. Zóó zullen verschillende gebruiken — lees : misbruiken — kunnen worden opgeheven. De regeering wil de „uit partijzucht" zoo vaak belasterde — och arme ! — leekenschool (met haar bende van godloochenende onderwijzers) de nationale school doen blijven, toegankelijk voor alle kinderen en nauwlettend de vrijheid van geweten eerbiedigend. Jawel — in theorie ! Verder zal zij trachten met Kamer en Senaat tot overeenstemming te komen over de wijzigingen in de wet op de ouderdomsverzorging en zich bezig houden met het ontwerp op inkomstenbelasting.

De voorstemmers van de vertrouwens-motie vonden dit alles prachtig gezegd, goed gezien en goed gevoeld, en zelf Thalamas, de radicaal-socialist, toonde zich welgezind, niet minder dan de nationalist Millevoye, die de noodzakelijkheid betoogde van Frankrijk's eensgezindheid tegenover het buitenland en dáárom vooral aan deze regeering steun beloofde.

De Kamer was het hieromtrent met Millevoye zóó beslist eens, dat zij bij de passages uit de ministerieele rede over de trouw aan de vriendschapsbanden en aan het bondgenootschap, den premier onderbrak door luide toejuichingen.

De eerste opvoering van het tooneelstuk is dus een succes geweest. De vraag is of het repertoire houdt. Met zóóveel bolleboozen, die ieder in staat zijn tot het spelen van een hoofdrol!......

SPANJE.

Het is een eigenaardig geval.

Canalejas is met zijn geheele ministerie afgetreden.

Canalejas is met al zijn collega's opnieuw opgetreden.

Ziedaar de feiten.

Maar de verklaring is niet zóó kort en duidelijk te geven.

Het gaat over het Culleraproces.

In dat veelgenoemde plaatsje bestond een vereeniging van Landar beiders die den 13 September de algemeene staking proclameerde.

Deze moest met geweld worden doorgezet en zoo beproefde men ook den posttrein aan te houden. De politie ging toen met dien trein mee en Cullera was zonder bescherming.

De stakers vernielden nu den spoorweg, de telegraaf- en telefoondraden en maakten een barricade.

De rechter te Sueca vernam dit en besloot orde op de zaken te gaan stellen.

Hij ging in een wagen met eenige beambten op weg en slaagde erin, enkele der belhamels gevangen te nemen. Maar de bevolking trok voor de gevangenen partij, bevrijdde hen, droeg wapens aan en begon een jacht op de ambtenaren. Een kreeg een messteek, een ander werd gesteenigd, gebeukt, door 't water gejaagd, met bijlen geslagen totdat hij dood was.

De rechter zelf had met den betaalmeester een toevlucht in het stadhuis gezocht, doch dit werd door 't gepeupel belegerd, veroverd en ook zij vonden een wreeden dood.

Zeven der voornaamste schuldigen werden ter dood veroordeeld.

Doch dit maakte de woede gaande der vrijzinnigen, revolutionnairen, Ferreiristen, enz. zij drongen op gratie aan.

Aan zes werd deze genade verleend, aan den zevende niet terstond. En dat deze eene toch nog zou worden gestraft naar recht, maakte de anticlericalen zóó boos en Canalejas'positie zoo zwak, dat hij als kniebuiging voor het souverein gepeupel zijn ontslag aanbood. Het slot is nu dat de hoofdschuldige ook gratie kreeg en Canalejas blijft.

Te Cullera weet men nu, dat men zich veel veroorloven kan, dat men zijn medemenschen mag steenigen en verscheuren als men maar is van de vereischte kleur. Voor de vermoorden is niemand van links opgekomen.

CUBA.

heeft sinds zijn afscheuring van Spanje aan de regeering te Washington reeds heel wat zorg gebaard. Volkomen rust heerscht er bijna nooit, en de Amerikanen moeten altijd strijd voeren tegen revolutionaire elementen. Zoo ook nu wederom tegen de veteranen uit den Spaanschen oorlog, die het zóó bont maken, dat er voor de Vereenigde Staten wel eens een aanleiding zoude kunnen zijn om tusschenbeide te treden.

President Taft heeft zich alreeds in een nota tot president Gomez gericht, waarin hij verklaart, dat de toestand op het eiland hem ernstige zorg baart en dat, bijaldien de president en de regeering van Cuba aan de thans heerschende wanorde geen einde maken, de regeering der Vereenigde Staten tot haar leedwezen genoodzaakt zou zijn te overwegen welke maatregelen zij moet nemen om de verplichtingen, die zij jegens Cuba op zich heeft genomen, te kunnen vervullen.

De nota heeft blijkbaar ten doel het prestige van president Gomez te versterken en hen, wien het aangaat, duidelijk te verstaan te geven, dat wanneer het leger president Gomez in den steek laat en de zijde der revolutionnairen kiest, de Vereenigde Staten zullen weten wat haar te doen staat. Het eiland bezetten met troepen!

HAVEN-NIEUWS.

VAN 10 FEBR. – 24 FEBR.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Caracas	Furst	14 Februari	La Guayra	14 Februari	New-York
Maracaibo	G W Goodman	17 „	New-York	17 „	Maracaibo
Maracaibo	„	22 „	Maracaibo	22 „	La Guayra
Philadelphia	H Highborn	22 „	New-York	22 „	La Guayra
Merida	A Johanson	7 „	La Guayra	8 „	Maracaibo
Merida	„	14 „	Maracaibo	15 „	Maracaibo
Merida	„	19 „	Maracaibo	19 „	La Guayra
Merida	„	21 „	La Guayra	22 „	Maracaibo
Pr. Willem III	J P v d Borden	11 „	New-York	12 „	Amsterdam
Prins d. Nederl.	J C Metus	17 „	Amsterdam	18 „	New-York *
Pr. Willem I	A R Nyboer	25 „	New-York	26 „	Amsterdam
Virginia	H Leitner	10 Febr	Hamburg	15 Febr	Pto. Rico
Schwarzburg	H Boltzen	12 „	Pto Colombia	15 „	Hamburg
Engineer	Llewellijn	18 „	Liverpool	18 „	Galverston
Sicilia	W Spangenberg	18 „	Hamburg	18 „	Pto Colombia
Montserrat	Garriga	16 „	Colón	16 „	Barcelona
Citta di Torino	A Poggi	21 „	Genova	21 „	Colon

Schoeners.	Aankomst.	van	Schoeners.	Vertrek	naar
Estr del Mar V	10 Februari	Guanta	*Dreadnought H*	10 Febr.	Aruba
Refugio H	10 „	Aruba	*Frieda*	10 „	Maracaibo
J. Blackwood I	10 „	Colón	*Hirondelle H*	10 „	Maracaibo
Camia H	10 „	Maracaibo	*Diana V*	11 „	Maracaibo
Maria Abigail	13 „	Maracaibo	*Perla de Ozama*	11 „	St Domingo
Juan Luis H	13 „	Maracaibo	*Estr. del Mar V*	12 „	Guanta
Dreadnought H	13 „	Aruba	*Siréna H*	13 „	Maracaibo
Mina H	13 „	Maracaibo	*Refugio H*	14 „	Aruba
Juan Luis H	14 „	Maracaibo	*Viola I*	14 „	Barbados
Juanita D	16 „	Pto Rico	*Juan Luis H*	16 „	Aruba
Victoria H	16 „	Maracaibo	*Refugio H*	15 „	Aruba
Olga Lucila C	17 „	Aruba	*Dreadnought H*	17 „	Isla Barlov.
Margarita C	17 „	Rio Hacha	*Maria Abigail*	17 „	Maracaibo
La Preferida H	17 „	Maracaibo			

* Deze boot komt morgen aan en vertrekt a. s. Maandag naar Haïti etc.

Drukker :

B. L. BOGAERS.